

EVLİLİK ÖNCESİ YAŞANAN CİNSEL İLİŞKİYE VE KADINLARIN EVLİLİK ÖNCESİ CİNSEL İLİŞKİDE BULUNMASINA KARŞI TUTUMLAR

Nuray Sakallı*, Gümmur Karakurt*,

Ozanser Uğurlu*

Ö Z E T

Bu araştırmanın amacı evlilik öncesi yaşanan cinsel ilişkiye ve kadınların evlilik öncesi cinsel ilişkide bulunmasına karşı tutumları ölçmek; ayrıca, belirtilen bu tutumları cinsel deneyimin, cinsiyet farklılıklarının, dindarlığın, gelenekselliğin ve tutuculuğun nasıl etkileyeceğini araştırmaktır. Bu amaçla 150 Orta Doğu Teknik Üniversitesi öğrencisinden evlilik öncesi cinselliğe ve kadınların evlilik öncesi cinsel ilişkide bulunmasına karşı düşüncelerini ve duygularını verilen ölçek üzerinde belirtmeleri istenmiştir. Araştırmanın bulgularına göre, denekler bu konularda kararsız kalmanın yanında, çok az da olsa olumlu tutumlara doğru kayma eğilimi göstermişlerdir. Cinsiyetler arasında evlilik öncesi yaşanan cinsellik konusundaki tutumlarda ve kadınların evlilik öncesi cinsel ilişkide bulunmaları konusunda istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmuştur. Genel olarak erkek denekler kadın deneklere oranla daha olumsuz tutumlar sergilemişlerdir. Ayrıca; dindar, geleneksel ve tutucu olmanın hem evlilik öncesi cinsel ilişki konusundaki hem de kadınların evlilik öncesi cinsel ilişkide bulunması konusundaki tutumları olumsuz yönde etkilediği araştırmanın sonuçları arasındadır.

* ODTÜ Fen ve Edebiyat Fakültesi

ABSTRACT

The purpose of this study is to measure people's attitudes toward sexual relationship and females' sexual experiences before marriage. In addition to that, this present study examines the effects of sexual experience, sex differences, religion, being traditional, and conservative on attitudes. 150 Middle East Technical University students were asked to indicate their attitudes toward sexual relationship and females' sexual experiences before marriage. Results demonstrate that even though participants' score are around the "undecided" choice, there is a tendency to hold positive attitudes toward the issues. There is also a sex difference on the attitudes toward sexual relationship and females' sexual experience before marriage; male participants hold more negative attitudes toward the issues than female participants do. In addition, being religious, conservative, and traditional negatively influence both females and male's attitudes toward the issues at hand.

GİRİŞ

Cinsellik; insanlık tarihinde kültürel farklılığın ötesinde kalarak tüm insan toplulukları tarafından fiziksel olarak aynı şekilde algılanıp; toplumsal anlamda ise birbirinden farklı birçok yargı ve tutumla karşı karşıya kalmış bir konudur. Bu konu da toplumlar başka hiç bir konuda olmadığı kadar çok kural üretmiş ve bu kuralları korumak için de bir o kadar baskı unsuru yaratmışlardır. Toplumsal normlar haline gelen bu kurallar zaman içinde aile ve evlilik kurumları ile bağlantılı bir gelişim sürecine girerek cinsel yaşamı kişisel kontrolden çıkarıp toplumsal kontrol mekanizmalarının içine sokmuştur. Evlilik ve cinsellik arasında zaman içinde meydana gelen bu bağımlılık şekli evlilik öncesi cinsel ilişki gibi bir ifadenin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Evlilik öncesi yaşanan cinsel ilişkinin, evlilikte yaşanan cinsel ilişkiden farklı bir durum olarak yansıtılması ise birey-

lerin ve toplumların bu konudaki fikirlerinde ve tutumlarında farklılığa yol açmıştır.

Türkiye açısından bu konuya odaklaşırsak evlilik öncesi cinsel ilişkinin pek yaygın olmadığı kanısı hemen göze çarpacaktır; ancak yine bu konuda Türkiye’de özellikle üniversite kampüslerinde ve büyük şehirlerde evlilik öncesi cinsel ilişkilerde artış olduğu gözlenmektedir (Ulu ve Uğurlu, 1999). Buna karşın, Türkiye’de cinsellik konusunun birçok bölgede halen bir tabu olduğu gerçeği de sık sık dile getirilmektedir. “Cinsellik, evlilik kurumunun çatısı altında yaşanmalıdır” fikri halen büyük çoğunluk tarafından kabul görmekte olup bu konudaki toplumsal baskının ve kuralların çoğunlukla kadınlar üzerinde uygulandığı da ayrı bir gerçektir. Cinsellik konusundaki tabular çoğunlukla kadınlar için geçerlidir, erkekler bu konuda daha çok özgürlüğe sahiptir (Kayır, 1995). Aileler ve toplum erkeklerin cinsel açıdan aktif olmalarını desteklerken; buna karşın kadınlar için tam tersi kurallar sözkonusudur. Kadınların evleninceye kadar bakire kalmaları Türk toplumu için çok önemlidir; bu nedenle birçok kişi evlendiğinde bekareti bozulmamış kadınları tercih etmektedir (Yeni Yüzyıl, 1998).

Anlaşıldığı üzere, cinsellik ve evlilik öncesi ilişkiler toplumumuzda önemli bir yer tutmakta ve değişen toplumsal değerler sayesinde insanlar bu konuda değişik tutumlara sahip olmaktadır. Bu araştırmada, evlilik öncesi yaşanan cinsel ilişkiye ve kadınların evlilik öncesi cinsel ilişkide bulunmasına karşı oluşmuş tutumlara odaklanılmaktadır. Ayrıca, evlilik öncesi cinsel ilişkiye karşı tutumları etkileyeceği düşünülen şu unsurlar da ele alınmaktadır: cinsel deneyim, cinsiyet farklılığı, dindarlık, tutuculuk ve geleneksellik.

Evlilik öncesi cinsellik konusu 1960’lardan sonra yabancı ülkelerde çokça ele alınmıştır. Christensen ve Carpenter (1962), cinsellik ve mahremiyet konusunda bir ölçek geliştirmişler, ve yaptıkları çalışma sonucunda bazı batı kültürlerinin cinselliğe karşı farklı tu-

tumlara sahip olduklarını belirtmişlerdir. Daha somaları birçok araştırmacı, örneğin, Hendrick ve Hendrick (1987) cinsellik tutum ölçekleri geliştirerek bu konuda araştırmalar yapmıştır.

Cinsel deneyim ve evlilik öncesi ilişki konusunda Türkiye’de yapılan bilimsel araştırma yok denecek kadar azdır. Bunun yanı sıra, bekaret ve cinsel ilişki gibi konular genellikle magazin basının ilgisini çekmiş; fakat çıkan haberlerin yansıttığı rakamlar çoğu zaman gerçeklikten oldukça uzak kalmıştır. Ulu ve Uğurlu (1999), Orta Doğu Teknik Üniversitesinde yaptıkları ilk cinsel ilişki deneyimi konusundaki betimsel çalışma ile bu konuyu akademik ortama taşımışlardır. Bu araştırmaya 42 kadın ve 15 erkek olmak üzere toplam 57 ODTÜ Psikoloji öğrencisi katılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, öğrencilerden % 56.14’ü cinsel ilişkiye girdiğini belirtmiştir. Cinsiyetler arası farklılığa bakıldığında; kadınların % 45.23’ü cinsel ilişkiye girdiğini belirtirken; erkeklerin % 86.66’sı cinsel ilişkiye girdiğini belirtmiştir. Cinsel deneyim yaşamış erkekler için ortalama ilk cinsel ilişki yaşı 18.23 olarak bulunurken; bu rakam bayanlarda 18.82 dir. Ancak, ODTÜ öğrencilerinin ilk cinsel deneyimleri ile ilgili olan bu araştırma evlilik öncesi cinselliğe karşı tutumları ölçmemiştir.

Bu araştırmanın amacı ise; Türkiye’ de yapılan sosyal psikoloji araştırmalarında daha önce ele alınmamış olan evlilik öncesi yaşanan cinsel ilişkiye ve kadınların evlilik öncesi cinsel ilişkide bulunmasına karşı tutumları ve cinsel deneyim, cinsiyet farklılığı, dindarlık, geleneksellik ve tutuculuğun bu tutumları nasıl etkileyeceğini ortaya koymaktır.

Bu araştırmanın sonucunda şu bulguların ortaya çıkacağı beklenmektedir:

1)- Cinsel deneyimi olan denekler evlilik öncesi cinselliğe daha olumlu bakacaklardır.

2)- Cinsiyet farklılığı açısından ele alındığında, diğer birçok sosyal konuda olduğu gibi, örneğin, şişmanlara karşı tutumlar, Morrison ve O'Connor (1999), kadınlar erkeklere oranla evlilik öncesi yaşanan cinsel ilişkiye ve kadınların evlilik öncesi cinsel ilişkide bulunmasına karşı daha olumlu tutumlara sahip olacaklardır.

3)- Dindarlık, geleneksel ve tutucu olma konusunda ise; dindar, geleneksel ve tutucu olan denekler evlilik öncesi yaşanan cinsel ilişkiye daha olumsuz bakacaklar ve kadınların evlilik öncesi cinsel ilişkiye girmeleri konusunda daha olumsuz tutumlara sahip olacaklardır.

Y Ö N T E M

Denekler ve işlem: Bu araştırmaya Orta Doğu Teknik Üniversitesinden toplam 150 denek katılmıştır. Bu deneklerin 72'si kadın, 78'i ise erkektir. Deneklerin yaş ortalaması 21.71'dir.

Hazırlanan ölçekler Sosyal Psikolojiye Giriş ve Psikolojiye Giriş derslerini seçmeli olarak alan öğrencilere sınıf ortamında verilmiştir. Denekler katılımlarından dolayı ekstra puan almışlardır.

Ölçekler: Evlilik öncesi yaşanan cinsel ilişkiye karşı tutumları ölçmek için Karakurt (2000) tarafından Tutumların Ölçülmesi ve Ölçek Geliştirme adlı yüksek lisans dersi için geliştirilen "Evlilik öncesi cinselliğe bakış ölçeği" kullanılmıştır. Tablo 1'de bulunan ifadeler evlilik öncesi cinsel ilişkiye karşı tutumları ölçmek için seçilmiştir. Denekler verilen bu ifadelere 1 den 5'e kadar olan bir ölçek üzerinde hemfikir olup olmadıklarını belirtmişlerdir. Ölçek üzerindeki 1 ölçülen konuda olumsuz tutumu; 3 bu konuda kararsızlığı; 5 ise olumlu tutumu göstermektedir. Bazı ifadelerin puanları ters çevrilererek analiz edilmiştir. Faktör analizine tabii tutulan ifadeler bir faktörün ortaya çıktığını göstermiştir. Bu faktör için eigenvalue 8.71'dir ve bu faktör dataların toplam % 67 sini açıklamaktadır. Tüm bu maddeler için Cronbach alfa .95 olarak bulunmuştur.

Tablo 1: Evlilik öncesi cinsel ilişkiye karşı tutumları ölçmek için kullanılan ifadeler ve faktör analizi sonuçları

İfadeler	Ortalama	SS	Yükleme
- Evlilik öncesi cinsel ilişkiye karşıyım*	3.64	1.39	.90
- Evlenmeden önce cinsel ilişkide bulunmanın ahlaksızlık olduğunu düşünüyorum*	3.95	1.24	.88
- Sevenlerin evlilik öncesi cinselliği yaşamalarına olumlu bakıyorum	4.01	1.17	.88
- Evlilik öncesi cinsellik normal bir olaydır	3.75	1.23	.86
- Evlenmeden önce insanların cinsel ilişkiye girmelerini doğru bulmuyorum*	3.64	1.38	.85
- Evlilik öncesi cinsellik yaşayanlara kötü gözle bakmam	4.16	.94	.82
- Evlilik öncesi bir birliktelikte cinselliğin olması gerektiğini düşünüyorum	3.54	1.33	.78
- Daha önce cinsel ilişkisi olmuş biri ile evlenmek istemem*	3.52	1.38	.77
- Çevremde evlilik öncesi cinsel ilişkide bulunduğunu bildiğim insanlar olmasını istemem*	4.14	1.02	.76
- Kişiler evlenmeden önce birbirlerini cinsel yönden tanımalıdır	3.96	1.37	.76
- Evleneceğim insanın benden önce cinsel ilişkiye girmiş olmasından rahatsızlık duymam	3.29	1.37	.75
- Eğer sonuçta evlilik olmayacaksa evlilik öncesi cinsel ilişkiye karşıyım*	3.46	1.39	.71

* Ters çevrilmiş ifadeleri göstermektedir. Tablodaki yüksek değerler olumlu tutumu yansıtmaktadır.

Kadınların evlilik öncesi cinsel ilişkide bulunmasına karşı tutumları ölçmek için yine Karakurt (2000) ölçeğinden aşağıdaki tabloda verilen ifadeler kullanılmıştır (Tablo 2). Denekler verilen bu ifadelere 1 den 5'e kadar olan bir ölçek üzerinde hemfikir olup olmadıklarını belirtmişlerdir. Ölçek üzerindeki 1 bu konuda olumsuz tutumu; 3 bu konuda kararsızlığı; 5 ise olumlu tutumu göstermektedir. Tablo 2'de görüldüğü gibi, bazı ifadelerin puanları ters çevrilerek analiz yapılmıştır. Tüm bu ifadeler için Cronbach alfa .81 değerindedir.

Tablo 2: Kadınların evlilik öncesi cinsel ilişkide bulunmasına karşı tutumları ölçmek için kullanılan ifadeler ve faktör analizi sonuçları

İfadeler	Ortalama	SS	Yükleme
- Kadınlar kendilerini evlenecekleri saklamalıydılar*	3.41	1.39	.89
- Evlenmeden önce cinsel ilişkiye giren bir kadının ahlaki açıdan zayıf olduğunu düşünüyorum*	3.70	1.28	.86
- Evlilik öncesi cinsel ilişkiye girmiş kızlara kızıyorum*	3.81	1.33	.83
- Kadınlar için evlilik öncesi cinsel yaşamın olmaması gerektiğini düşünüyorum*	3.48	1.43	.78
- Kadınların evlilik öncesi ilişkide bulunması normaldir	3.68	2.14	.54

* Ters çevrilmiş ifadeleri göstermektedir. Tablodaki yüksek ortalamalar olumlu tutumu yansıtmaktadır.

Bu ifadelerin yanısıra, deneklerden yaşları, cinsiyetleri, cinsel ilişkide bulup bulunmadıkları, ilk cinsel ilişkiye kaç yaşında girdikleri, kendilerini dindar, geleneksel ve tutucu algılayıp algılamadıkları ile ilgili soruları cevaplandırmaları istenmiştir. Denekler 1 den 6'a kadar olan bir ölçek üzerinde dindar-hiç dindar değil; çok geleneksel-hiç geleneksel değil; çok tutucu-hiç tutucu değil ifade çiftlerine cevap vermişlerdir. Deneklerin verdiği bu cevaplar analizden önce iki gruba ayrıldı; 1, 2 ve 3 işaretleyen denekler dindar, geleneksel ve tutucu olarak kabul edilirken; 4, 5, 6'yı işaretleyen denekler dindar olmayan, geleneksel olmayan ve tutucu olmayan olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Deneklerin cinsel ilişki deneyimlerine ilişkin bilgiler

Bu araştırmaya katılan tüm denekler bekardır. Bu deneklerin % 56.9'u (n = 87 öğrenci) kendilerinin bakire olduklarını belirtirken; %

41.8'ı (n = 64 öğrenci) daha önce cinsel ilişkiye girdiklerini belirtmişlerdir. Tüm deneklerin ilk cinsel ilişkiye girme yaşlarının ortalaması 18.56 değerindedir. Cinsel ilişkiye girme yaşı 13 ila 25 arasında değişmektedir (Medyan = 19). Cinsel ilişkiye girip girmeme ve ilk cinsel ilişki konusunda cinsiyetler arasındaki farklılıklar Tablo 3 de verilmektedir.

Tablo 3: Kadın ve erkek deneklerin cinsel ilişki deneyimleri

	Kadın	Erkek	Tüm denekler
<i>Cinsel ilişki deneyimleri (% olarak)</i>			
Bakire	% 66.7	% 48.1	% 56.9
Bakire değil	% 31.9	% 51.9	% 41.8
<i>İlk cinsel ilişki deneyimi (yaş olarak)</i>			
Ortalaması	20.08	17.65	18.56
Medyan	20.00	18.00	19.00

Amerika'da yapılan bir araştırmaya (Upchurch ve Levy-Storms, 1998) göre, ilk cinsel ilişkiye girme yaşı Beyaz Amerikalılarda 16.5 iken, Siyah Amerikalılarda bu yaş 15'e inmektedir. Asyalı Amerikalılarda ise ilk cinsel ilişkiye girme yaşı 18.1 değerindedir. Bu bilgilere göre, Türkiye'de ilk cinsel ilişkiye girme yaşı Asyalı Amerikalılarla benzerlik göstermektedir.

Evlilik öncesi yaşanan cinsel ilişkiye karşı tutumlar ve bu tutumları etkileyen unsurlar hakkındaki bulgular:

Deneklerin evlilik öncesi cinsel ilişkiye karşı tutum ortalamaları 3.75 (standart sapması = 1.02) değerindedir. Buna göre, denekler genel olarak evlilik öncesi yaşanan cinsel ilişki konusunda kararsızdan olumluya doğru bir eğilim göstermektedirler.

Deneklerin cinsel ilişki deneyimlerinin evlilik öncesi cinsel ilişkiye karşı tutumlarına etkisi olup olmadığını bulmak için cinsiyet farklılığı ve cinsel deneyim unsurları bağımsız değişken olmak üzere

re MANOVA analizi yapılmıştır. Sonuçlara göre, cinsiyet farklılıkları ile cinsel deneyim arasında bir karşılıklı ilişki yoktur. Cinsiyet farklılığı temel etkisi ve cinsel deneyim temel etkisi evlilik öncesi ilişkiye karşı tutumlar için istatistiksel olarak anlamlıdır. Bakire olan denekler ($M = 3.40$, $SS = 1.02$) cinsel ilişkide bulunmuş deneklere ($M = 4.21$, $SS = .81$) oranla evlilik öncesi cinsel ilişkiye karşı daha olumsuz tutumlar belirtmişlerdir ($F(1, 142) = 31.11$, $p < .05$). Ayrıca, MANOVA sonucuna göre, erkekler ($M = 3.68$; $SS = 1.06$) kadınlara ($M = 3.83$; $SS = .97$) oranla daha olumsuz tutumlar sergilemişlerdir ($F(1, 142) = 5.21$, $p = .02$).

Dindarlığın, geleneksel ve tutucu olmanın evlilik öncesi cinsel ilişkiye karşı tutumlara olan etkisini incelemek için her bir unsur tek tek ele alınarak ayrı ayrı Tek-yönlü ANOVA analizleri yapılmıştır. Sonuçlara göre, dindar olan denekler ($M = 3.18$; $SS = 1.03$) dindar olmayan deneklere ($M = 4.27$; $SS = .67$) göre evlilik öncesi cinsel ilişkiye karşı daha olumsuz tutumlar sergilemişlerdir ($F(1, 143) = 57.23$; $p < .05$). Kendilerini dindar olarak tanımlayan kişiler bu konuda 3.18 gibi bir ortalama ile daha çok kararsızlık göstermektedirler.

Geleneksellik ve tutuculuk açısından bakıldığında dindarlığa benzer sonuçlar bulunmuştur. Kendilerini geleneksel olarak tanımlayan denekler ($M = 3.06$; $SS = .97$) kendilerini geleneksel olarak tanımlamayan deneklere ($M = 4.05$; $SS = .90$) göre evlilik öncesi cinselliğe daha olumsuz bakmaktadırlar ($F(1, 143) = 34.35$; $p < .05$). Benzer şekilde, kendini tutucu olarak algılayan denekler ($M = 2.85$; $SS = 1.04$) tutucu olmayanlara ($M = 3.94$; $SS = .92$) oranla bu konuda daha olumsuz tutumlar sergilemişlerdir ($F(1, 143) = 27.40$; $p < .05$).

Kadınların evlilik öncesi cinsel ilişkide bulunmasına karşı tutumlar ve bunları etkileyen unsurlar hakkındaki bulgular:

Kadınların evlilik öncesi cinsel ilişkide bulunup bulunmaması ile ilgili maddelere odaklaşıldığında genel ortalama 3.63 (SS = 1.16) bulunmuştur. Bu konuda da denekler kararsızlık ağırlıkta olmak üzere biraz olumlu tutuma doğru yönelmektedirler.

Deneklerin cinsel ilişki deneyimlerinin kadınların evlilik öncesi cinsel ilişkide bulunmalarına karşı tutumlarına etkisi olup olmadığını bulmak için cinsiyet farklılığı ve cinsel deneyim unsurları bağımsız değişken olmak üzere MANOVA analizi yapılmıştır. Sonuçlara göre, cinsiyet farklılıkları ile cinsel deneyim arasında karşılıklı bir ilişki yoktur. Cinsiyet farklılığı temel etkisi ve cinsel deneyim temel etkisi kadınların evlilik öncesi cinsel ilişkide bulunmasına karşı tutumlar için istatistiksel olarak anlamlıdır. Bakire olan denekler (M = 3.31, SS = 1.16) cinsel ilişkide bulunmuş deneklere (M = 4.04, SS = 1.04) oranla kadınların evlilik öncesi cinsel ilişkide bulunmasına karşı daha olumsuzdurlar ($F(1, 142) = 23.49, p < .05$). Ayrıca, kadınların ortalamalarının (M = 3.90; SS = 1.07) erkeklerinkine (M = 3.37; SS = 1.19) oranla daha yüksek olduğu görülmektedir ($F(1, 142) = 15.52; p < .05$); yani, kadın denekler kadınların evlilik öncesi cinsel ilişkide bulunmasına daha olumlu bakmaktadırlar.

Dindarlığın, geleneksel ve tutucu olmanın kadınların evlilik öncesi cinsel ilişkide bulunmasına karşı tutumlara etkisini incelemek için ayrı ayrı Tek-yönlü ANOVA analizleri yapılmıştır. Sonuçlara göre, dindar olan denekler (M = 2.96; SS = 1.21) dindar olmayan deneklere (M = 4.23; SS = .71) göre kadınların evlilik öncesi cinsel ilişkide bulunmasına karşı daha olumsuz tutumlar sergilemişlerdir ($F(1, 145) = 60.90; p < .05$).

Geleneksellik ve tutuculuk açısından bakıldığında; kendilerini geleneksel olarak tanımlayan denekler (M = 2.85; SS = 1.24) kendilerini geleneksel olarak tanımlamayan deneklere (M = 3.95; SS = .98) göre kadınların evlilik öncesi cinsel ilişkide bulunmasına karşı daha olumsuz yaklaşmaktadırlar ($F(1, 143) = 31.81; p < .05$). Ken-

dini tutucu olarak algılayan denekler ($M = 2.56$; $SS = 1.02$) tutucu olmayanlara ($M = 3.84$; $SS = 1.08$) oranla bu konuda daha olumsuz tutumlara sahiptirler ($F(1, 143) = 29.08$; $p < .05$).

TARTIŞMA

Bu araştırma evlilik öncesi yaşanan cinsel ilişkiye ve genç kadınların evlilik öncesi cinsel ilişkide bulunmasına karşı tutumları ölçmek amacı ile yapılmıştır. Araştırmamın bulgularına göre, denekler bu konularda kararsız kalmanın yanında, çok az da olsa olumlu tutumlara doğru kayma eğilimi göstermişlerdir. Tutumlardaki bu kararsızlık deneklerin demokratik olma çabalarından kaynaklanmış olabilir. Bu nedenle deneklerin “Ben karışmam, isteyen istediği gibi yaşar” düşüncesi ile ölçekte verilen ifadelere daha çok “kararsızım” cevabı verme eğilimi artmış olabilir. Ayrıca, denekler, bir üniversite ortamında bulduklarından kendilerini açık fikirli göstermek için ifadelere biraz da olumlu yönden yaklaşmış olabilirler.

Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında, cinsel deneyime sahip denekler evlilik öncesi cinsellik ve kadınların evlilik öncesi cinsel ilişkide bulunmasına karşı daha olumlu tutumlara sahiptirler. Kendi istekleri dışında her hangi bir cinsel deneyim yaşamamış olan kişilerin zaten evlilik öncesi cinsel ilişkiye olumlu baktığı ve bu olumlu bakış nedeni ile cinsel ilişkide buldukları varsayımı yapılabilir. Bireylerin kendi yaptıkları bir davranışı olumsuz algılamaları bilişsel bir çelişki yaratabilir (Festinger, 1956); ya da Bem (1972) in kendilik algısı kuramında önerdiği gibi, cinsel deneyimi olan denekler kendi davranışlarını bir gözlemci gibi gözleyip; “Ben evlilik öncesi cinsel ilişkide buldum; demek ki bu konuda olumlu tutuma sahi-

bim.” içsel konuşmasını yapmış olabilirler.

Cinsiyetler arasında evlilik öncesi yaşanan cinsellik konusunda ve kadınların evlilik öncesi cinsel ilişkide bulunmaları konusundaki tutumlarda istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmuştur. Genel olarak, erkek denekler kadın deneklere oranla daha olumsuz tutumlar sergilemişlerdir. Kadın deneklerin birçok sosyal konuda örneğin, şişmanlara karşı tutumlarında (Morrison ve O’Connor, 1999), ve eşcinsellere karşı düşüncelerinde (Kite, 1984) erkeklerden daha olumlu tutumlara sahip oldukları araştırmalar tarafından gösterilmiştir.

Üniversitede okuyan kadınların evlilik öncesi cinsellik konusunda da olumlu tutumlara sahip olmaları durumu bu konunun daha çok kendi cinsel özgürlükleri ile ilgili olmasına da bağlı olabilir. Evlilik öncesi cinselliğe olumsuz bakmak kendi kendilerinin cinsel özgürlüklerini kısıtlamak anlamı taşıyabilir.

Son olarak, dindar, geleneksel ve tutucu olmanın hem evlilik öncesi cinsel ilişki konusundaki hem de kadınların evlilik öncesi cinsel ilişkide bulunması konusundaki tutumları olumsuz yönde etkilediği araştırmanın sonuçları arasındadır. Dinimizce ve geleneklerimizce evlilik öncesi cinsel ilişki yasak olduğu için kendilerini dindar olarak gören kişilerin diğerlerine oranla daha olumsuz tutumlar sergilemesi normal gözükmemektedir. Ele alınan bu üç unsur, toplumsal ve dini kuralların dışında yapılan diğer davranışlara karşı da tutumları olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Türkiye’de eşcinsellere karşı tutumlar üzerinde yapılan bir araştırmaya göre, dindar, geleneksel ve tutucu olmak eşcinselliğe ve eşcinsellere karşı tutumların olumsuz yöne doğru kaymasına neden olmaktadır (Sakallı, baskıda).

Bu araştırmada ele alınmayan daha birçok unsur bu tutumları et-

kileyebilecek kapasitededir. Örneğin, üniversite ortamında yapılan bu araştırma daha düşük eğitime sahip kişilerle yapılsa idi ele alınan konuda daha olumsuz tutumlar gözlenebilirdi. Yani, eğitim düzeyi unsuru daha sonra yapılacak olan bu tür araştırmalarda ele alınmalıdır. Eğitim düzeyinin yanısıra, bireylerin yaşı, yaşadıkları yerleşim bölgeleri (şehir, kasaba, köy vs.), bireylerin ailesi ile yaşayıp yaşamaması, arkadaş ortamı gibi birçok unsur bireylerin bu konulardaki tutumlarını etkileyecek niteliktedir. Gelecekte yapılacak olan araştırmalarda sözü edilen bu unsurlar ele alınarak veriler üniversite ortamı dışından toplanırsa dışsal geçerlilik artacaktır.

K A Y N A K Ç A

- Bem, D. (1972). Self-perception theory. In L. Berkowitz (Ed.), *Advances in experimental social psychology* (vol 6). New York: Academiz Press.
- Christensen, H. T., & Carpenter, G. R. (1962). Value-behavior discrepancies regarding premarital coitus in three western cultures. *American Sociology Review*, 27, 66-74.
- Festinger, L. (1957). *A theory of cognitive dissonance*. Stanford, CA: Stanford University Press.
- Hendrick, S. S., & Hendrick, C. (1987). Love and sexual attitudes, self-disclosure and sensation seeking. *Journal of Social and Personal Relationship*, 4, 281-297.
- Karakurt, G. (2000). Development of a suitable premarital sexual permissiveness scale for Turkish culture. *Attitude measurement and scale development*, ODTÜ-Psikoloji.
- Kayır, A. (1995). Women and their sexual problems in Turkey. In Ş. Tekeli (Ed). *Women in Modern Turkish Society*. London: Zed Books Ltd.
- Kite, M. E. (1984). Sex differences in attitudes toward homosexuals: A meta-analytic review. *Journal of Homosexuality*, 10, 69-81.
- Morrison, T. G., & O'Connor, W. E. (1999). Psychometric properties of a scale measuring negative attitudes toward overweight

individuals. *The Journal of Social Psychology*, 4, 436-445.

Sakallı, N. (baskıda). The relationship between sexism and attitudes toward homosexuality in a sample of Turkish college students. *Journal of Homosexuality*.

Ulu, S., ve Uğurlu, O. (1998). ODTÜ öğrencilerinin ilk cinsel ilişkileri: Betimsel bir çalışma. *Katarsis*, 1, 8-9.

Upchurch, D. M., & Levy-Storms, L. (1998). Gender and ethnic differences in timing of first sexual intercourse. *Family Planning Perspectives*, 30, 121-128.

Türkiye'de cinsellik (1998). *Yeni Yüzyıl Kitaplığı*, p. 34.